

PAPÍRMENTES ÜGYINTÉZÉS: AZ ELJÁRÁSOK JÖVŐJE *

Ökrös Janka¹

Az elmúlt időszakban a bírósági eljárások jelentős átalakuláson mentek keresztül, amelyet nem csupán a megújult polgári perrendtartás bevezetése, hanem a digitalizáció kínálta lehetőségek is elősegítettek. A modernizáció révén hatékonyabbá vált az ügyintézés, ugyanakkor a Covid-19 járvány felszínre hozta azokat a hiányosságokat, amelyek a gyakorlatban kihívást jelenthetnek a jogkereső állampolgárok számára.

Napjainkban felnőtt egy olyan generáció, akiknek fejlődésük szerves részét képezték a technikai eszközök alkalmazása és az ehhez való alkalmazkodás. Ezen körülmény nagyban hozzájárul ahhoz, véleményem szerint, hogy a felhasználói igények változáson menjenek keresztül. A gyakorlati tapasztalatok alapján szükségszerűvé vált a bíróságok és a peres felek közötti kommunikációt elősegítő technikai rendszerek fejlesztése. A változások továbbá szükségszerűen eredményezik azt, hogy a fejlődés adta előnyök megjelenjenek az adminisztrációs és a bírósági eljárásokban is.

1. Bevezetés, a papírmentes irodák

A fentiekben megfogalmazott keretek között a tanulmány során különösen a következő kérdésekre kívánok választ adni:

1. Milyen főbb technológiai fejlődések járultak hozzá az ügyintéző rendszerek hatékonyabbá válásához az elmúlt évtizedekben?
2. Hogyan befolyásolta a digitalizáció és az automatizált rendszerek alkalmazása az ügyintézési folyamatok gyorsaságát és eredményességét?
3. Milyen előnyöket és kihívásokat jelent az elektronikus ügyintézés a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban?
4. Milyen szerepet játszik a mesterséges intelligencia az ügyintéző rendszerek fejlesztésében, és milyen hatással lehet a jövőbeli eljárásokra?
5. Milyen jogszabályi és technikai akadályok nehezítik az elektronikus ügyintézés teljes körű bevezetését, és milyen megoldások születtek ezek leküzdésére?

A kutatási kérdések megválaszolás érdekében először vizsgáljuk meg a digitalizáció és ügyviteli feladatok közötti célokat és kapcsolatokat.

A digitalizáció egyik fő törekvése a „papírmentes irodák” megteremtése volt és a mai napig az is. A papírmentes iroda koncepciója arra épül, hogy a

* DOI 10.21867/KjK/2026.1.3.

¹ Dr. Ökrös Janka, doktorandusz, Debreceni Egyetem, Marton Gáza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

vállalkozások a hagyományos papíralapú dokumentumkezelést modern digitális megoldásokkal tudják helyettesíteni. Ez nem csupán a nyomtatott iratok számának a jelentős csökkentését eredményezi, hanem az iratkezelési folyamatok teljeskörű átalakítását is magába foglalja, beleértve a dokumentumok digitalizálását, elektronikus tárolását és hatékony megosztását.

A papírintes iroda alatt lehet érteni például az iratmozgatás gyorsabbá tételét, vagy éppen a postai kézbesítés kiküszöbölését is. Ezekkel az újításokkal nem csak időt lehetne megtakarítani, hanem a költségek tekintetében is mindez, sokkal kedvezőbb lenne.

A digitális szöveglétrehozás napjaikban már létező felhasználási mód, viszont a teljes automatizáláshoz szükséges lenne olyan rendszerek létrehozására, amelyek az eljárásjogi és az anyagi jogi jogszabályokat egy szoftverbe zárják, amelyek ezt követően gyorsabban lehetővé tennék az eljárások lefutását.²

A következőkben egy rövid esettanulmány alapján szeretném bemutatni azt, hogy a SPAR Magyarország digitális átállása mennyi papírfelhasználást tudott csökkenteni.

A vállalat különböző területeken vezetett be elektronikus dokumentációt, mint például a logisztikában és az üzletek adminisztrációjában. Ennek eredményeképpen éves szinten több mint 37 tonnával tudta csökkenteni a papírszükségeit. Azzal, hogy a logisztikai folyamatokat is optimalizálták 34,4 tonnával tudták csökkenteni az árubementet dokumentáló adminisztráció papírfelhasználását, amíg az üzletekben bevezetett digitális munkalapok és szerviznaplók további 3 tonnával mérsékeltek a papírfelhasználást.

E rövid esettanulmány tökéletesen szemlélteti számunkra, hogy a digitális átállás nem csak hatékonyabb ügyintézkést tud eredményezni, hanem jelentős környezetvédelmi előnyökkel is jár.³

Az ügyintéző rendszerek egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy ahogy azt a rendszer engedi, ki lehessen használni minden olyan lehetőséget, amelyet maga az informatika biztosít és az emberi beavatkozások, csak a szükséges mértékben jeleljenek meg.⁴

Az elektronikus ügyintézés keretei a 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakba: E-ügyintézési törvény) szabja meg. A törvény fő célkitűzése, hogy segítséget nyújtson az elektronikus ügyintézés felhasználóinak, az egymással való kapcsolattartáshoz, valamint az ilyen ügyintéző rendszerek létrehozásához.⁵

² Zódi Zsolt (2018): A digitalizáció hatása a jogászi szakmára, *Gazdaság és Jog*, 2018(12), 4-5.

³ Digitális megoldásokkal csökkenti a papírfelhasználását a SPAR, 2024. Elérhető: <https://www.spar.hu/sajtokapcsolat/2024/digitalis-megoldasokkal-csokkenti-papirfelhasznalasat-a-spar> (2026. 05. 11.)

⁴ Rainer Lilla (2022): *Az ésszerű időn belüli befejezés követelménye a polgári perben*, PhD értekezés, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest.

⁵ Tarpai Zoltán Tamás (2017): *Ügyviteli folyamatokat támogató rendszerek*, Dialóg Campus, Budapest.

Az E-ügyintézési törvény úgy került kihirdetésre, hogy az új Pp. kodifikálása még folyamatban volt. A törvény bevezetett azt az új szabályozást, hogy a törvényszék előtt lefolytatott perek tekintetében a jogi képviselők kötelesek az elektronikus ügyintézést alkalmazni.⁶ Ezen paragrafus alapján minden beadványt és bizonyítékot a jogi képviselők kizárólag elektronikus úton nyújthatják be. Ezen szabályozásra reagálva a törvényalkotó az új Pp. megalkotásánál egy külön fejezetben helyezte el az elektronikus kapcsolattartás szabályait. A Pp. indoklásában kitértek arra is, hogy a jogalkotó az egyes jogintézmények tekintetében nem tartotta fontosnak egy külön eljárási rend bevezetését, attól függően, hogy az adott eljárásban a kapcsolattartás a felek között elektronikus úton vagy papíralapon történik. A jogalkotó mindezen rendelkezésre figyelemmel az elektronikus kapcsolattartás szabályait is tartalmazó külön fejezetben kizárólag csak azokat az előírásokat helyezte el, amelyek az általános szabályoktól eltérő rendezést igényelnek.⁷

Kiemelt fontosságú volt továbbá az is, hogy az elektronikus ügyintézés szempontjából a differenciált szabályozást az informatikai hálózatok megfelelő kapcsolódásának kialakítása érdekében kialakítsák.⁸ Ezen szabályozás kialakítása során viszont több hiba is felmerült, főleg a bíróságok előtt folyó kontradiktórius eljárások tekintetében, hiszen itt kapnak jelentőséget a nagyméretű hangfájlok, vagy jelentősebb mennyiségű képfelvételek.

Ugyanakkor az eljárások gyorsabbá tételének tekintetében a magyar igazságszolgáltatás igazgatási része jelentős technikai fejlődésen ment keresztül. A jelentős technikai fejlődés eredménye az e-akta, az Ügyfél Irathozzáférési rendszere az ÜIR, vagy éppen a Via Video, amely lehetővé teszi az elektronikus úton történő tanúvallomás megtételét.

Az új törekvések tekintetében ki kell emelni az E-ingatlannyilvántartás rendszerét is. A nyilvántartás fejlesztésének a fő célja, hogy az eddig többségében papíron zajló földhivatali ügyintézés teljes mértékben elektronikus úton valósuljon meg. Ezen túlmenően az elektronikus nyilvántartással el

⁶ 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól 9. § (1) bekezdése szerint: Ha nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján törvény vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, elektronikus ügyintézésre köteles valamennyi, a 2. § (1) bekezdése szerinti ügy tekintetében

a) az ügyfélként eljáró

aa) gazdálkodó szervezet,

ab) állam,

ac) önkormányzat,

ad) költségvetési szerv,

ae) ügyész,

af) jegyző,

ag) köztestület,

ah) az ac)–ag) alpontok hatálya alá nem tartozó egyéb közigazgatási hatóság, valamint

b) az ügyfél jogi képviselője.

⁷ Pp. Indoklás a 604.§-hoz

⁸ Zámpos Anna (2021): A digitalizáció fejlődésének hatása a polgári perbeli bizonyításra, *Multidiszciplináris tudományok*, 11. kötet. 5 sz., 344-352.

szeretnék érni azt, hogy Budapest és a vidék tekintetében létrejöjjön egy egységes környezet, annak érdekében, hogy a nyilvántartások vezetése kisebb nagyobb eltérésekkel, de egyformán működjön. Jelenleg a Magyarországon működő ingatlan-nyilvántartási rendszerünk az utolsó olyan, amely a nagy állami alrendszerek közül kizárólag papír alapon folyik. A 19/2020. (X. 8.) MvM, az „E-ingatlan-nyilvántartás (E-ING)” című kiemelt projekt általános szakmai irányításának támogatására, valamint szakpolitikai és stratégiai döntéseinek meghozatalára jogosult munkacsoport létrehozásáról szóló utasítás volt az, amellyel hatalmas lépést tettek az e-ingatlan nyilvántartás felé. Ugyanakkor évek óta csúsztatják a rendszer bevezetését a gyakorlatban. Az új törvényt az országgyűlés 2021. június 15-én fogadta el, amikor egy jelentős intervallumot jelöltek ki arra, hogy az új jogszabály bevezetésére a jogalkalmazók felkészülhessenek. Ugyanakkor a kijelölt nap közeledtével világossá vált, hogy a kijelölt szűk másfél év sem volt elegendő ahhoz, hogy a jogalkalmazók, az állampolgárok vagy éppen maguk a földhivatalok felkészüljenek a váltásra. Ekkor a parlament arra a döntésre jutott, hogy a törvény hatálybalépését 2024. február 1-jére halasztják. Az úgynevezett salátatörvénnyel pedig 2023 szeptemberében újabb 8 hónappal csúszatták el a hatálybalépést.⁹ A törvény 2025. január 15-én végül hatályba lépett, és a tervek szerint ezzel egy időben elindult volna az E-ING rendszer is a földhivatali ügyek intézésére. Ez a rendszer lehetőséget ad arra, hogy a földhivatali ügyintézés gyorsabbá és hatékonyabbá váljon. A rendszer bevezetésére ugyanakkor fokozatosan kerül sor, ugyanis a törvény kimondja, hogy a papíralapú beadványok az ötszázezredik döntés végleges meghozatalát követő 10. napig elfogadhatóak. Ennek okán az tapasztalható a gyakorlatban, hogy aki csak teheti a papír alapú rendszer használatánál marad. Az új rendszer egyik negatívuma lehet ugyanakkor, hogy az átmeneti időszakot követően csak elektronikus aláírással, DÁP eAláírással, illetve Ügyfélkapu+-al rendelkező ügyfeleket tudnak majd közvetlenül „kiszolgálni”.

Ugyanakkor komoly nehézséget jelent a törvény hatálybalépésével kapcsolatban, hogy a magyar lakosság csupán 90% rendelkezik elektronikus személyi igazolvánnyal, ami kiemelt szerepet töltene be az új törvény alkalmazása során az eljárások tekintetében. Szintén a lakossághoz kapcsolódik az a megállapítás is, hogy az állampolgárok nagy része nincs felkészülve arra sem, hogy a kézi aláírást felváltsa az elektronikus aláírás bármely ügýtípus kapcsán.

A jövőben a fő cél az, hogy az e-ingatlan nyilvántartás egy webes felület segítségével legyen bárholnan elérhető, ezáltal biztosítva nem csak az ügyvédek, közjegyzők, vagy a végrehajtók, hanem az állampolgárok hozzáférését is.

⁹ 179/2023. (V. 15.) Korm. Rendelet az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény végrehajtásáról

A digitális forradalom hazánkat sem kerülte el, és ezen belül kihatással van a polgári peres eljárásokra is. Az informatikai újítások nem csak az eljárásjogban figyelhetők meg, hanem az egyéb adminisztratív tevékenységek tekintetében is. Az ügyintéző rendszerek fejlesztése és a technikai fejlődés iránya arra mer következtetni, hogy a mesterséges intelligencia alkalmazása lesz az, amely a technikai forradalom csúcsát fogja jelenteni.

2. A technológia fejlődés történetének rövid áttekintése

A közigazgatás és az igazságszolgáltatás területén a technológiai fejlődés és a digitalizáció hatásainak kezelése már régóta napirenden van. Számos tudományos munka – tanulmányok, monográfiák, konferenciák – foglalkozott a témával, és ennek eredményeként több technológiai megoldás ma már a gyakorlatban is alkalmazottá vált.

A rendszerváltást követően törvényeinek, különösen nagy kódexeink hatalmas változásokon mentek keresztül. Kezdetben a perjogi novellák háttérben, olyan próbatételek előtt álltak, mint például a peranyagszolgáltatási elv újra fogalmazása, a rendelkezési elv érvényesülésének biztosítása, vagy éppen a jogállamiság követelményeinek való megfelelés. Mindemellett az elmúlt lassan 30 év legnagyobb célkitűzése az igazságszolgáltatás időtényezőjének a javítása, valamint a perek ésszerű időn belül történő elbírálásának biztosítása.

Az első fontos mérföldkő a 2008-ban bevezetett teljesen elektronizált cégeljárás volt, amely Magyarországon úttörő szerepet játszott az EU-ban. A jogszabály lehetővé tette, hogy a cégek elektronikus úton nyújtsák be bejegyzési és változásbejegyzési kérelmeiket a cégbíróság felé.¹⁰

Az elektronizáció elsőként a cégeljárásokban valósult meg, mivel ezek nem kontradiktórius jellegűek, hanem egyoldalú kérelmekre épülnek, ahol kötelező a jogi képviselő. A jogi képviselők és cégbírók elektronikus aláírás segítségével dolgoznak, így nem merültek fel olyan nehézségek, mint a kontradiktórius bírósági eljárásokban, ahol a beadványok elektronikus benyújtásának lehetőségére 2013-ig kellett várni.¹¹

Ez a fejlődés hozzájárult a közigazgatási és igazságszolgáltatási folyamatok hatékonyabbá tételéhez, megkönnyítve az ügyintézkést és felgyorsítva az eljárásokat.

Az elektronikus kapcsolattartás bevezetése a polgári peres eljárásokban kezdetben komoly kihívást jelentett, mivel sem az eljárási törvények, sem az

¹⁰ Kapa Mátyás (2007): A magyar polgári eljárásjog fejlődési tendenciái –különös tekintettel az elektronikus polgári eljárásra. *De iurisprudencia et iure publico – Jog-és politikatudományi folyóirat*, 2007 (1-2), 10-23.

¹¹ Tóth Gabriella (2021): Az elektronikus kapcsolattartás szabályai a polgári eljárásokban a kodifikáció tükrében. *Jogtudományi Közlöny*, 2021 (6), 297-304.

informatikai infrastruktúra nem volt megfelelően kialakítva erre a célra. Ennek következtében az elektronikus ügyintézés bevezetése fokozatosan zajlott.

Az áttörés 2013. január 1-jén következett be, amikor az elektronikus kapcsolattartás opcionálisan elérhetővé vált, kezdetben csak a törvényszékek elsőfokú civilisztikai pereiben. A rendszer 2015. július 1-jétől jelentősen kibővült, ekkortól minden bíróság és törvényszék peres ügyeiben választható eljárási móddá vált.

A teljes körű digitalizációhoz szükséges feltételek hosszú évek alatt, több projekt keretében alakultak ki, és a fejlesztések továbbra is folyamatosan zajlanak. A legnagyobb fordulóponthoz 2016. július 1-je volt, amikor a polgári és közigazgatási, valamint munkaügyi perekben az elektronikus kapcsolattartás kötelezővé vált, kivéve a személyesen eljáró felek esetében.

Ez a változás jelentős lépést jelentett az igazságszolgáltatás digitalizációjában, elősegítve a hatékonyabb, gyorsabb és modernebb ügyintézését.

Az E-ügyintézési törvény 2015-ös kihirdetésekor a polgári perrendtartás kodifikációja még folyamatban volt, amelynek egyik jelentős eleme a törvényszéki perrend bevezetése volt. A törvényszéki perrend ebben az esetben azt jelentette, hogy a polgári perrendtartás általános szabályait olyan módon alakította ki, hogy ezek kifejezetten a törvényszéken, kötelező jogi képviselő mellett zajló perek sajátosságaihoz igazodjanak. Továbbá ennek értelmében a törvényszék előtt zajló perekben, ahol kötelező a jogi képviselő, az elektronikus kapcsolattartás kötelezővé vált. A jogalkotó ezt a rendszert a korábbi polgári perrendtartás mintájára a 2016-os Pp. -ben is külön fejezetben helyezte el, rögzítve az elektronikus kapcsolattartás speciális szabályait.

Az E-ügyintézési törvény 2018. január 1-jén hatályba lépett rendelkezései egységes keretet adtak az elektronikus ügyintézési szolgáltatásoknak, ösztönözve az állami és nem állami szervezetek az egységes elektronikus ügyintézési elvek alkalmazására. A szabályozás célja az elektronikus ügyintézés elősegítése volt, miközben biztosította a technikai feltételek kialakítását és az informatikai hálózatok megfelelő kapcsolódását.

Ugyanakkor a bíróságok előtt zajló eljárások kontradiktórius jellegéből adódóan technikai kihívások is megjelentek, például nagyméretű vagy multimédiás beadványok elektronikus kezelése. Ezek a problémák az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó szabályozás finomítását és a gyakorlati alkalmazás folyamatos fejlesztését tették szükségessé.

Az igazságszolgáltatás igazgatási rendszere az elmúlt évtizedekben jelentős technológiai fejlődésen ment keresztül. Az egyik fontos újítás a Via Video rendszer, amely lehetővé teszi az elektronikus tanúvallomások megtételét, kiváltva a személyes megjelenés szükségességét. Emellett kiemelt szerep jutott a Lajstromirodai Iratbetekintő Rendszernek, az e-aktának és az Ügyfél Irathozzáférési Rendszernek (ÜIR), amely modernizálta az ügyfelek dokumentum-hozzáférését. Az ÜIR azonosítása a Kormányzati Azonosítási

Ügynökön (KAÜ) keresztül történik, ami a már bevált ügyfélkapus ügyintézési megoldásra épül, bár az e-személyi igazolvány használatához szükséges kártyaolvasó eszköz még nem elterjedt a felhasználók körében.

Ahogy az előbbieken is látni lehet nem csak a cégeljárások, hanem az igazságszolgáltatás digitalizációja is hatalmas fejlődésen ment keresztül az elmúlt években és ahogy tapasztalhatjuk ennek még koránt sincs itt a vége.

3. Az ügyintéző rendszerek típusai és alkalmazása

Az ügyintéző rendszerek kulcsszerepet játszanak a hatékony adminisztrációban, legyen szó akár jogi, közigazgatási vagy üzleti területről. Az elmúlt években ezek a rendszerek hatalmas változáson mentek keresztül, amelynek egyik fő mozgatórugója a digitalizáció.

A hagyományos ügyintézési rendszerek papíralapú dokumentumkezelésre és személyes ügyintézésre épülnek. Bár sokáig ez volt az elfogadott forma, hátrányai közé tartozik a hosszú ügyintézési idő, a fizikai irattárolás nehézségei és az adatok korlátozott elérhetősége.

Ezzel szemben a digitális ügyintézési rendszerek az elektronikus dokumentumkezelésen, automatizált munkafolyamatokon és online platformokon alapulnak. Ezek előnyei között szerepel a gyorsabb ügyintézés, az egyszerűbb hozzáférés és a biztonságosabb adatkezelés.¹²

Az automatizált rendszerek lehetővé teszik az ismétlődő feladatok önálló végrehajtását, például az űrlapok automatikus feldolgozását vagy ügyfélkérdések kategorizálását. A mesterséges intelligencia (AI) bevezetése pedig még tovább növeli a hatékonyságot az adatelemzés, prediktív modellezés és chatbot-alapú ügyfélszolgálatok segítségével.

4. A mesterséges intelligencia megjelenésének szükségessége vagy éppen szükségtelensége

Ma már nem csupán az adminisztratív folyamatok automatizálásáról van szó, hanem a mesterséges intelligencia alkalmazásának feltételeit is vizsgálják. Egyes országok, például Észtország már bevezette a robot-bírókat, míg Argentínában a "Prometea AI" intelligens szoftver határozat-tervezetek készítésére és jogi precedensek értékelésére is képes.

Az Európai Unió 2018-ban közös stratégiát határozott meg a mesterséges intelligencia kutatására, alkalmazására és jogi szabályozására. A visegrádi országok külön állásfoglalásban hangsúlyozták a fejlesztések folytatásának fontosságát. A közös európai adattér kialakítása biztosíthatja az adatok egységes

¹²

Elektronikus

ügyintézés.

Elérhető:

https://www.parlament.hu/documents/10181/39233854/Infojegyzet_2021_18_elektronikus_ugyintezes.pdf/415125a4-668e-637f-849d-16ca5440dbf6 (2026. június 1.)

elérhetőségét, miközben a határokon átvitelő AI-megoldások szabványosítása elengedhetetlennek tűnik a jogi és igazságügyi folyamatok egységesítéséhez.

A mesterséges intelligencia megjelenése az utóbbi évek egyik legnagyobb technikai vívmánya. Ez ugyanakkor nem is annyira meglepő, hiszen a jelenleg is zajló „negyedik” Ipari forradalom (Ipar 4.0)^{13 14} gyökerestől változtatja meg világunkat. Megjelenésével az Európai Unió egyik fő prioritásává is vált. A mesterséges intelligencia térnyerésével a tudományos kutatások számos új irányt vettek. Ez a szerteágazó terület ugyanakkor egészen a filozófiáig nyúlik vissza, ugyanis ez a tudományág volt az, amely először feltett olyan kérdéseket, amelyek az elmével kapcsolatosak. A legfontosabb vizsgálódás a tudás fogalmának kérdéskörére épült és épül a mai napig. A vizsgálódás középpontja arra összpontosul a kutatásokban, hogy honnan jön a tudás és maga a tudás, hogyan eredményez egyes cselekvéseket és következtetéseket. A tudományágak területén a filozófia mellett a matematika az a terület, amelyre a mesterséges intelligencia „épül”. A matematika a logika felhasználásával sikeresen megalkotta az érvényes következtetési módok formális szabályait.

A polgári perek elhúzódásának megakadályozása érdekében felmerülhet az a kérdés, hogy a mesterséges intelligencia ezen szinten történő felhasználásával pozitív vagy éppen negatív eredményeket tudna elérni a tudományág. Ahhoz, viszont, hogy ezt megtudjuk fontos vizsgálni a mesterséges intelligencia három csoportját. A mai ismereteink szerint ez a három csoport a szűk-, az általános- és a mesterséges szuperintelligencia.

A szűk, tehát az ANI rendszer, olyan egyszerű már-már unalmas hétköznapi feladatokat vesz le az emberiség válláról, mint a Siri, vagy egyes hangvezérléssel működő okos eszközök használata. Ez a gyenge AL a számítógépes rendszer olyan képességét jelenti, amely az embernél sokkal hatékonyabban tud elvégezni szűken meghatározott feladatokat.¹⁵

Az általános mesterséges intelligencia, a számítógép azon képessége, amely olyan feladatokat is képes egyszerűen elvégezni, amelyekkel meghaladja az emberi eredményeket. Itt olyan példákat lehet megemlíteni, mint egyes robotok tudatos gondolatai, vagy éppen cselekedeti. Ez az elképzelés viszont egyelőre még nagyon az elején jár. Ugyanis, ha egy számítógép eléri az általános AL szintjét, képes lenne akár elméleti szinten is rendkívül bonyolult feladatok elvégzésére is, vagy akár olyan korábbi tudást is felhasználni, amely alkalmas lehet egy aktuális döntés meghozatala során.

A harmadik formája a mesterséges intelligenciának pedig a mesterséges szuperintelligencia, amellyel rendelkező számítógép már olyan tudással

¹³ Molnár Szilárd (2018): A negyedik ipari forradalom nem várt hatásai, *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf., 2. szám, 43.

¹⁴ Fülep István - Nick Gábor - Várgedő Tamás (2018): Zászlón a digitalizáció – Ipar 4.0, E-közigazgatás. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf., 2. szám, 46.

¹⁵ Mit jelent a mesterséges intelligencia? Elérhető: <https://azure.microsoft.com/hu-hu/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-artificial-intelligence/#types> (2026. május 25.)

rendelkezne, amely túlteljesítené az embert nem csak a tudományos kreativitás területén, hanem egyes társadalmi készségekben is.

A vizsgálatok alapján az orvostudomány, a jelenlegi állás szerint sikeresen tudja hasznosítani a mesterséges intelligenciát. Az egészségügyi szervezetek a kutatások egyszerűbbé tételéhez a diagnosztizáláshoz, vegyületek elemzéséhez, vagy éppen egyes cégek a mesterséges intelligenciát használják fel olyan klinikai adatok elemzéséhez, amivel egyes páciensek kezelésének esetleges hiányosságait szűrik ki.

Felmerül a kérdés, hogy a jogtudomány, pozitív vagy negatív előnyökre tehetne-e e szert jelen tudományág aktív bevonásával.

A jogtudomány világában már jó ideje foglalkoztatja a jogtudósokat, az a megállapítás, hogy a jog is kezd kicsúszni a jogászok, mint természetes személyek „irányítása” alól. A mai világban be kell látnunk, hogy a tudás, a bölcsesség és a kreativitás a joggal nem minden esetben összeegyeztethető, ugyanis a jogélet számos olyan cselekményt eredményez, ami mechanikusan is megoldható.¹⁶

A mesterséges intelligencia felhasználását a bírósági eljárásokban is tudják alkalmazni. A három csoport kategóriáját Zódi Zsolt tanulmányában alaposan megismerhetjük.

Az első csoport, amit ismertetni tudunk azok az elemzőprogramok. A jogászai munka egyik elengedhetetlen eleme a statisztikák, kimutatások készítése. Amellett, hogy ezek az unalmasnak tűnő feladatok, minden jogász terhére vannak, igen fontos feladatok. Ezek az alkalmazások képesek arra, hogy szövegeket elemezve az egyes ügyek között rejtett összefüggéseket fedjenek fel, valamint több ügyet összehasonlítva statisztikai alapú elemzéseket készítsenek el a jogászok helyett. A perelhúzóadás kérdéskörét vizsgálva, véleményem szerint például ilyen alkalmazások használatával a bírói gyakorlat sokkal hamarabb képes lehetne egyes ügyek lezárására, hiszen ezek az alkalmazások képesek arra, hogy több érvet összehasonlítva statisztikát készítsenek arról, hogy mely érvek lesznek azok, amelyek biztosan eredményesek lesznek az adott ügytípusban. Ezek a programok viszont még mind tesztelési fázisban vannak, hiszen a használatuk a sok pozitív előny mellett rengeteg hátránnyal és negatív hatással is járhat. Negatív hatásként én a bíró kontrollt emelném ki, hiszen ezáltal egyes bírókról olyan elemzés készülne, amely nem minden esetben járna pozitív hozadékkal az illető számára. Az Amerikai Egyesült Államokban már több olyan szolgáltatási forma is létezik, amelyek a jogi források felkutatásánál hasznos funkcióknál már többet képes nyújtani. Ilyen például a Lex Machina,¹⁷ vagy éppen a Premonition.¹⁸

¹⁶ Zódi Zsolt (2019): A mesterséges intelligencia és a jog, elveszik-e a robotok a jogászok munkáját, Jogelméleti és Jogszociológiai TDK, SZE DFK Jogelméleti Tanszék, Győr. 1-2. oldal

¹⁷ Lexmachina. Elérhető: <https://lexmachina.com> (2026. május 25.)

¹⁸ Premonition. Elérhető: <https://premonition.ai> (2026. május 25.)

Hazánkban a mesterséges intelligencia ezen szintje, még várat magára, ugyanakkor magyar fejlesztésként megjelent egy hasonló kezdeményezés, a LEXA. A LEXA egy jogi mesterséges intelligencia-alapú platform, amely a magyar és európai uniós joganyagok, valamint bírósági határozatok elemzésére és feldolgozására specializálódott. A rendszer célja, hogy a jogi kutatást gyorsabbá és hatékonyabbá tegye, valamint segítse a jogászokat a releváns jogforrások és precedensek felkutatásában. Bár a LEXA jelenleg elsősorban a jogi információk rendszerezésére és keresésére koncentrál, megjelenése jól mutatja, hogy Magyarországon is egyre nagyobb figyelem irányul a mesterséges intelligencia jogi alkalmazására. A technológia hosszú távon hozzájárulhat a jogi munka hatékonyságának növeléséhez, ugyanakkor alkalmazása során kiemelt figyelmet kell fordítani az adatvédelemre, az átláthatóságra és az emberi szakmai kontroll megőrzésére.¹⁹

Számos olyan polgári peres és nem peres ügy van szabályozva a magyar jogrendszerben, amely az egyszerű megítélés körébe tartozik. Ezeket az egyszerű megítélésű, tömegesen előforduló, valamint akár a jogi képviselő közreműködése nélkül is lefolytatható ügyeket pedig akár a mesterséges intelligencia segítségével is rendezni lehetne. Ilyen egyszerű megítélésű ügyek közé sorolható például a cégbejegyzés. Ezen ügyeket jelenleg a bíróság egy indoklással ellátott döntéssel zárja le. Véleményem szerint ugyanakkor, egy mesterséges intelligenciával ellátott program, a bíróság kihagyásával is megtudná hozni a megfelelő döntést ezen ügyek kapcsán. Ezeknek a programoknak a felhasználásával akár éveket is spórolhatnának a jogalkalmazók, hiszen esetleges komplikációk fellépte, mind az eljárások elhúzódásához vezet.²⁰ A Magyarországi Cégbíróság előzetes „vizsgáló” rendszere az Információs Szolgálat jó példa lehet arra, hogy egyes nem peres ügyek milyen gyorsan is lefolytathatók, egy információs rendszer használatával.

A második csoport, amelyről beszélni szükséges azok a korpusznyelvészeti alkalmazások. A jogi szövegek kutatását tekintve szót kell ejteni a Big Data módszertanáról. Hazánkban a Big Data programmal történő kutatás a számítógépes kutatás, azon belül is a fent említett második csoport, tehát a korpusznyelvészet. Lényege abban rejlik, hogy a szövegben található szavakat és mondatokat különböző szempontok szerint elemzi ez a módszertan. A jogi korpusznyelvészet egyfajta megoldást jelent a bírósági határozatok és jogtudományi jellegű kérdések vizsgálatára.²¹

A harmadik is egyben utolsó csoport a prediktív rendszerek lesznek. Ezek tulajdonképpen a továbbfejlesztett elemző rendszerek, amelyek feladata, hogy új információkat hozzanak létre egyes bemeneti információk elemzése, valamint korábbi következtetések felhasználása révén. A prediktív alkalmazások képezik

¹⁹ LEXA Elérhető: <https://lexa-ai.eu/> (2026. június 22.)

²⁰ Felválthatja-e a bírakat a mesterséges intelligencia? Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/szakma/felvalthatja-e-a-birakat-a-mesterseges-intelligencia/> (2026. május 29.)

²¹ Zódi Zsolt (2019): Big Data a jogtudományban és a jogalkalmazásban, KK, 2019/1., 26-27. oldal

az alapját a döntésmegállapító, a szakértői, valamint a tudásalapú rendszereknek. Az EJEBB is egy ilyen prediktív rendszer segítségével végez egyes kutatásokat.^{22 23}

A mesterséges intelligencia egyik fő kérdésfeltevése, hogy a robotok teljes mértékben helyettesíthetők-e az embert. Az én véleményem, hogy nem, hiszen a legtöbb esetben az emberi mérlegelést egy robot nem tudja helyettesíteni. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a döntéshozatal során szükség van az embernek a megérzéseire, a benyomásra és a társadalmi hatások felmérése is komoly szerepet tölt be. Egy robot nem képes arra, hogy átgondolják az egyes jogeseteket. Balogh Judit tanulmányában megfogalmazásra került, a mesterséges intelligencia igazságszolgáltatásban betöltött funkciója, amellyel én teljes mértékben egyet tudok érteni *„nem az a kérdés, hogy van-e létjogosultsága ebben az ágazatban, hanem hogy mikor és mennyiben formálja át az egyes szerepköröket. A jelenleg kifejlesztett és alkalmazott technológiai megoldások máris hatást gyakoroltak a bíróságok munkamódszerére: bizonyos értelemben”*.²⁴

Az automatizált döntéshozatal a jogi eljárásokban alapvetően a hatékonyság növelését célozza, hiszen a mesterséges intelligencia gyorsan és pontosan képes feldolgozni nagy mennyiségű adatot. Ugyanakkor számos kérdés merülhet fel az emberben ezzel kapcsolatban, amelyeket érdemes alaposan megvizsgálni.

Véleményem szerint az egyik legfontosabb kérdés a jogi felelősség és az emberi kontroll szerepe. Ki felelős egy algoritmus által hozott téves döntésért? Egy bíró hagyományosan mérlegel, az ügy körülményeit figyelembe véve hozza meg a határozatokat. Az automatizált rendszerek azonban előre meghatározott paraméterek alapján működnek, így fennáll annak a veszélye, hogy figyelmen kívül hagyják az egyedi esetek sajátosságait, vagy nem képesek megfelelően kezelni a komplex jogi dilemmákat.

Másik kritikus pontként kell kezelnünk az előítéletek kérdését. Bár egy mesterséges intelligencia objektívnek tűnik, valójában az alkalmazott adatok és algoritmusok befolyásolhatják a döntéseit. Ha a tanítás során elfogult adatok kerülnek felhasználásra, az AI rendszerek tovább örökíthetik a jogrendszerben meglévő társadalmi egyenlőtlenségeket. Például a büntetőügyekben használt algoritmusok kimutathatóan nagyobb eséllyel hoznak szigorú ítéleteket egyes demográfiai csoportokkal szemben.

Harmadik vizsgálati kérdésként felmerül a jogbiztonság kérdése is. A jogi eljárásokban az átláthatóság kulcsfontosságú. Egy mesterséges intelligencia

²² Medvedeva, Masha - Vols, Michel - Wieling, Martijn: Using machine learning to predict decisions of the European Court of Human Rights. Artif Intell Law 2020/28. <https://doi.org/10.1007/s10506-019-09255-y> 237–266. oldal

²³ EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE (CEPEJ)- European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment (2018) <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>

²⁴ Balogh Judit (2019): M.I vs. J.O.G. Azaz, „mesterséges intelligencia”, versus a „jogászság okos generációja”. *Arsboni*, 2019. július 2.

által hozott döntés esetében az állampolgárok joggal várják el, hogy érthető és indokolt magyarázatot kapjanak. Ha egy algoritmus olyan komplex módon működik, hogy a döntései nem követhetők vissza logikailag, az csökkentheti a jogrendszerbe vetett bizalmat.

Mindemellett az emberi tényező sem elhanyagolható. A jog nem csupán szabályok mechanikus alkalmazása, hanem társadalmi és erkölcsi értékeken alapuló mérlegelés. Egy mesterséges intelligencia nem képes empátiára, nem érzékeli az érzelmi és emberi aspektusokat, amelyek sok jogi döntésben kulcsfontosságúak.

Összességében, bár az automatizált döntéshozatal képes gyorsítani és hatékonyabbá tenni a jogi eljárásokat, komoly etikai, jogi és társadalmi kihívásokat vet fel. Az egyensúly megtalálása elengedhetetlen: miként lehet ötvözni a mesterséges intelligencia által nyújtott előnyöket az emberi ítélőképességgel, hogy a jogrendszer továbbra is méltányos, átlátható és igazságos maradjon.

5. Jogszabályi és technikai akadályok az elektronikus ügyintézésben

Az elektronikus ügyintézés térnyerése számos előnnyel jár, ugyanakkor teljes körű bevezetését számos technikai és jogszabályi akadály hátráltatja. Ezek az akadályok részben a jogi környezetből, részben pedig az informatikai infrastruktúra fejlettségéből fakadnak.

Az egyik legfőbb kihívást az jelenti, hogy az elektronikus ügyintézéshez szükséges jogszabályokat csak lassan tudják aktualizálni, a másik probléma pedig a jogszabályok heterogenitása. Korábban az eljárási törvények nem biztosították az elektronikus kapcsolattartás megfelelő kereteit, így az új technológiák beillesztése hosszadalmas folyamat volt. Például a polgári perrendtartásban (Pp.) az elektronikus kapcsolattartás csak fokozatosan lett opcionális, majd később kötelező. Ahogy kutatásomban már korábban is említésre került a jogalkotók a jogszabályok módosításával igyekeztek csökkenteni ezeket az akadályokat. Az E-ügyintézési törvény is egy jelentős lépése volt mindennek.

6. Elektronikus aláírás

A digitalizáció, és a papírmentes irodák további nagy előre lépésnek tekinthető az elektronikus aláírás bevezetése is.

Az elektronikus aláírás jelentős fejlődésen ment keresztül az elmúlt évtizedekben, lehetővé téve a papírmentes, gyorsabb és környezetkímélőbb dokumentumhitelesítést. A hagyományos kézi aláírás célja mindig is a személyazonosság igazolása és az iratok jogi érvényességének biztosítása volt. Az elektronikus aláírás ugyanezt a funkciót tölti be, de digitális formában, így megkönnyítve az üzleti és magánéleti adminisztrációt. Bár első pillantásra új

technológiának tűnhet, az elektronikus aláírás története egészen 1976-ig nyúlik vissza. Whitfield Diffie és Martin Hellman kriptográfusok ekkor vetették fel az elméleti lehetőségét, amelyet később az RSA-algoritmus kidolgozása tett gyakorlati megoldássá.²⁵

A technológia fejlődésével az e-aláírás fokozatosan elterjedt, először az üzleti alkalmazásokban, majd az ezredforduló környékén jogi szabályozást is kapott, például az Egyesült Államok eSIGN törvénye révén.

A valódi áttörést az Európai Unió 2014-es eIDAS rendelete hozta, amely az elektronikus aláírásokat jogilag is elismert és széles körben alkalmazható hitelesítési móddá tette. A rendelet egyik sarkalatos pontjának tekinthető, az uniós országok által kibocsátott elektronikus azonosítók kölcsönös elismerésének a megteremtése. Itt ugyanakkor feltételként volt megszabva, hogy azok feleljenek meg a meghatározott szabályozási kritériumoknak, valamint megfelelően értesíteni kellett azokról a Bizottságot is.²⁶

Napjainkban az elektronikus aláírás egyre természetesebb része az ügyintézésnek, megkönnyítve a dokumentumok gyors és biztonságos jóváhagyását. A digitalizáció előretörésével az e-aláírás népszerűsége tovább növekszik, és egyre inkább az elvárások részévé válik, legyen szó üzleti vagy magánfelhasználásról.

Az ügyintéző rendszerek digitalizációja és a papírmentes ügyintézés fejlődése alapjaiban változtatta meg a jogi és közigazgatási eljárásokat. Az elmúlt évek innovációi, mint az elektronikus aláírás, az e-akta, az Ügyfél Irathozzáférési Rendszer (ÜIR) és a Via Video, jelentősen hozzájárultak a folyamatok gyorsításához, az ügyfelek hatékonyabb kiszolgálásához, valamint az adminisztráció egyszerűsítéséhez. A mesterséges intelligencia alkalmazása pedig tovább tágítja a lehetőségeket, különösen az ügyek automatizálása és az adatelemzés területén.

Ugyanakkor a digitalizáció nem csupán előnyöket, hanem kihívásokat is hozott magával. A jogi szabályozás folyamatos finomhangolása elengedhetetlen annak érdekében, hogy az új technológiai megoldások hatékonyan és jogilag megfelelően működhessenek. Az elektronikus ügyintézés akadályai között szerepel az informatikai infrastruktúra fejlesztésének szükségessége, az adatvédelem és kiberbiztonság kérdése, valamint az ügyfelek digitális kompetenciájának hiányosságai.

A jövő kihívása az, hogy az innovációkat úgy építsük be a jogi és közigazgatási rendszerekbe, hogy azok ne csupán technikai fejlődést

²⁵ Nyilvános kulcsú vagy aszimmetrikus titkosítás. Elérhető: <https://gyires.inf.unideb.hu/KMITT/b09/ch08s07.html> (2026. június. 11.)

²⁶ eIDAS-rendelet Elérhető <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation> (2026. június 9.)

jelentsenek, hanem valódi, méltányos és átlátható eljárások kialakítását is elősegítsék. A mesterséges intelligencia szerepe az igazságszolgáltatásban még mindig komoly viták tárgyát képezi, és az etikai, jogi és társadalmi kérdések továbbra is nyitottak.

Összességében a digitalizáció előnyei már kézzelfoghatóak, és a fejlődés iránya egyértelmű: az elektronikus ügyintézés a közigazgatás és az igazságszolgáltatás elkerülhetetlen jövőjévé vált. Az előttünk álló években nemcsak technológiai fejlesztésekre, hanem jogi és társadalmi alkalmazkodásra is szükség lesz ahhoz, hogy a digitális rendszerek valóban hatékonyan szolgálják az állampolgárokat és a jogalkalmazókat.

Források jegyzéke:

- Balogh Judit (2019): M.I vs. J.O.G. Azaz, „mesterséges intelligencia”, versus a „jogászság okos generációja”. *Arsboni*, 2019. július 2.
- EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE (CEPEJ), European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment (2018) <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>
- Fülep István - Nick Gábor - Várgedő Tamás (2018): Zászlón a digitalizáció – Ipar 4.0, E-közigazgatás. *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf., 2. szám, 46.
- Kapa Mátyás (2007): A magyar polgári eljárásjog fejlődési tendenciái – különös tekintettel az elektronikus polgári eljárásra. *De iurisprudentia et iure publico – Jog-és politikatudományi folyóirat*, 2007(1-2), 10-23.
- Medvedeva, Masha - Vols, Michel - Wieling, Martjin (2020): Using machine learning to predict decisions of the European Court of Human Rights. *Artif Intell Law* 2020/28. <https://doi.org/10.1007/s10506-019-09255-y> pp. 237–266.
- Molnár Szilárd (2018): A negyedik ipari forradalom nem várt hatásai, *Új Magyar Közigazgatás*, 11. évf., 2. szám, 43.
- Rainer Lilla (2022): *Az ésszerű időn belüli befejezés követelménye a polgári perben*, PhD értekezés, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest.
- Tarpai Zoltán Tamás (2017): *Ügyviteli folyamatokat támogató rendszerek*, Dialóg Campus, Budapest.
- Tóth Gabriella (2021): Az elektronikus kapcsolattartás szabályai a polgári eljárásokban a kodifikáció tükrében. *Jogtudományi Közlöny*, 2021(6), 297-304.

- Zámponi Anna (2021): A digitalizáció fejlődésének hatása a polgári perbeli bizonyításra - Multidiszciplináris tudományok, 11. kötet. 5 sz., 344-352.
- Zódi Zsolt (2018): A digitalizáció hatása a jogász szakmára. *Gazdaság és Jog*, 2018(12), 4-5
- Zódi Zsolt (2019): A mesterséges intelligencia és a jog, elveszik-e a robotok a jogászok munkáját, Jogelméleti és Jogsociológiai TDK, SZE DFK Jogelméleti Tanszék, Győr. 1-2.
- Zódi Zsolt (2019): Big Data a jogtudományban és a jogalkalmazásban, *KK*, 2019/1., 26-27.
- 179/2023. (V. 15.) Korm. Rendelet az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény végrehajtásáról
- 2015. évi CCXXII. Törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól
- Digitális megoldásokkal csökkenti a papírfelhasználását a SPAR, 2024. Elérhető: <https://www.spar.hu/sajtokapcsolat/2024/digitalis-megoldasokkal-csokkenti-papirfelhasznalasat-a-spar> (2026. 05. 11.)
- eIDAS-rendelet Elérhető <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation> (2026. június 9.)
- Elektronikus ügyintézés. Elérhető: https://www.parlament.hu/documents/10181/39233854/Infojegyzet_2021_18_elektronikus_ugyintezes.pdf/415125a4-668e-637f-849d-16ca5440dbf6 (2026. június 1.)
- Felválthatja-e a bírakat a mesterséges intelligencia? Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/szakma/felvalthatja-e-a-birakat-a-mesterseges-intelligencia/> (2026. május 29.)
- LEXA Elérhető: <https://lexa-ai.eu/> (2026. június 22.)
- Lexmachina Elérhető: <https://lexmachina.com> (2026. május 25.)
- Mit jelent a mesterséges intelligencia? Elérhető: <https://azure.microsoft.com/en-hu/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-artificial-intelligence/#types> (2026. május 25.)
- Nyilvános kulcsú vagy aszimmetrikus titkosítás Elérhető: <https://gyires.inf.unideb.hu/KMITT/b09/ch08s07.html> (2026. június. 11.)
- Premonition Elérhető: <https://premonition.ai> (2026. május 25.)